Rajavartiolaitoksen esikunta
Suunnittelu ja talousyksikkö
Yksikön päällikkö, eversti Jaakko Olli 26.4.2022

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Hallinto- ja turvallisuusjaosto

VNS 1/2022 vp; Asiantuntijapyyntö; Hallinto- ja turvallisuusjaosto keskiviikko 27.04.2022 klo 12.45

Ajankohtaisselonteon vaikutukset Rajavartiolaitoksen julkisen talouden suunnitelmaan ja resursseihin

Rajavartiolaitos valvoo EU:n pisintä yhtenäistä ulkorajaa, ylläpitää ja kehittää rajaturvallisuutta, meriturvallisuutta sekä kriisivalmiutta. Suomen tulee varautua merkittävästi heikkenevään tilanteeseen itärajalla ja merialueilla.

Suomi valvoo jatkossakin EU:n pisintä rajaa Venäjän kanssa ja muuttunut turvallisuusympäristö edellyttää korkeaa suorituskykyä ulkorajalla: tarkkaa tilannekuvaa, ajanmukaista lainsäädäntöä EU:ssa ja kansallisesti sekä riittäviä investointeja henkilöstöön, osaamiseen, kalustoon ja infrastruktuuriin. Kykyä ottaa vastaan rajaturvallisuustukea sekä EU:n raja- ja merivartioston joukoilta että kahdenvälisesti jäsenmailta on kehitettävä.

Suomen itärajalle kohdistuu Venäjältä kohonnut laittoman maahantulon paine, jota voidaan käyttää myös valtiollisen vaikuttamisen välineenä. Rajavartiolaitos ylläpitää korkeaa valmiutta laajamittaisen maahantulon hallintaan. Kansallista suorituskykyä laajamittaisen maahantulon hallintaan tulee edelleen kehittää viranomaisyhteistyöllä.

Rajavartiolaitos on osa Suomen puolustusjärjestelmää. Rajavartiolaitoksen kykyä alueellisen koskemattomuuden valvontaan ja turvaamiseen sekä korkeaa valmiutta sotilaallisen maanpuolustukseen on edelleen vahvistettava yhteistyössä puolustusvoimien kanssa. Rajavartiolaitos lisää rajajoukkojen kertausharjoitusten määrää ja Puolustusvoimat huomioivat rajajoukkojen kehittämisen puolustusmateriaalihankinnoissaan.

Rajavartiolaitoksen merkitys korostuu Ahvenanmaalla kaikissa turvallisuustilanteissa, missä tehtävät toteutetaan noudattaen aluetta koskevia kansainvälisiä sopimuksia.

Sisärajoille suuntautuu jatkuvasti toissijaista laitonta maahantuloa ja myös muita turvallisuusuhkia, kuten järjestäytynyttä rikollisuutta ja ihmiskauppaa. Rajavartiolaitos varautuu tarvittaessa sisärajavalvonnan toimeenpanoon.

Heikentynyt turvallisuustilanne korostaa meriturvallisuuden ylläpitämisen merkitystä. Suomen talous on riippuvainen vapaasta merenkulusta. Suomen merialueilla

on jatkuva kohonnut riski suuronnettomuudelle, mikä voi vaarantaa samanaikaisesti tuhansien ihmisten turvallisuuden ja voi johtaa laajaan merellisen ympäristön pilaantumiseen. Meri- ja ympäristöonnettomuutta voidaan käyttää myös hybridivaikuttamisen keinona.

Rajavartiolaitoksen rahoitus mahdollistaa suorituskyvyn nostamisen, ylläpito on turvattava.

Turvallisuusympäristön heikennyttyä Rajavartiolaitoksen tehtävissä saattaa konkretisoitua useita yhtäaikaisia vakavia uhkia. Hallituksen esityksissä on osoitettu rahoitusta Rajavartiolaitoksen suorituskyvyn nostamiseksi tuleville vuosille rajaturvallisuuden ylläpitämiseen, alueellisen koskemattomuuden turvaamiseen ja laajan maahantulon hallintaan (ns. valmiuspaketti; 2022 LTAE II 20milj.€, JTS 72,8milj.€) sekä kybersuorituskyvyn parantamiseen (2022 LTAE II 1milj.€, JTS 1,7-2,1milj.€/vuosi).

Rajavartiolaitoksen vanhentuneet valvontalentokoneet kyetään korvaamaan entistä suorituskykyisemmillä lentokoneilla (JTS 163milj.€) ja maa- ja merirajan teknisen valvontajärjestelmän uudistaminen voidaan saattaa loppuun nopeutetusti (JTS 27milj.€).

Rajavartiolaitos pystyy JTS:ssa 2023-2026 saadun lisärahoituksen turvin kasvattamaan nopeutetusti vuoden 2024 aikana henkilötyövuodet 3 000 tasolle.

Julkisen talouden suunnitelmasta puuttuu osittain Rajavartiolaitoksen kehittyvien ja kasvavien suorituskykyjen sekä toimitilojen ylläpitoon tarvittava rahoitus.

Raskaan kaluston ylläpidon rahoitukseen on välttämätöntä tehdä pysyvä 5,5 milj. euron tasokorotus, jotta alukset kyetään pitämään merikelpoisina ja ilma-alukset lentokelpoisina. Rahoitustaso ei ole noussut kustannustason nousua vastaavalla tavalla, vaan on ollut samalla tasolla vuodesta 2002 alkaen.

Rajavartiolaitoksen toimitilojen ylläpito edellyttää noin 4 milj. euron pysyvää lisärahoitusta perusvuokratasoon vuodesta 2023 alkaen, jotta henkilöstölle voidaan taata terveelliset ja turvalliset toimitilat.

Rajavartiolaitoksen rahoitus tulisi em. pysyvien tason korotusten lisäksi kytkeä tulevaisuudessa indeksiin puolustusvoimien rahoituksen tapaan, jotta rahoitustaso kehittyy kustannustason nousun mukaisesti eikä vajetta perusrahoitukseen synny.